

Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Üniversiteye Yönelik Kurumsal Aidiyet Duygusunu Etkileyen Faktörler

Factors Influencing Students' Sense of Institutional Belonging to the University They Attend

Öz

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin kurumsal aidiyet duygusunu etkileyen faktörleri nitel bir yaklaşımla incelemeyi amaçlamaktadır. Fenomenolojik araştırma deseni kullanılarak öğrencilerin aidiyet deneyimlerinin derinlemesine anlaşılması hedeflenmiştir. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde öğrenim gören 76 öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Bulgular, öğrencilerin kurumsal aidiyetini etkileyen faktörlerin altı ana tema altında toplandığını göstermiştir: Akademik Faktörler, Sosyal Faktörler, Kültürel Faktörler, Duygusal Faktörler, Kişisel Faktörler ve Coğrafi-Fiziki Çevre. Akademik faktörler arasında derslerin ilgi çekici olması ve akademisyenlerin yeterliliği öne çıkarken, sosyal faktörlerde kulüp çalışmaları ve arkadaş çevresi önemli rol oynamaktadır. Kültürel faktörlerde sosyal etkinlikler ve kültürel organizasyonlar aidiyet duygusunu pekiştirmektedir. Duygusal faktörlerde akademisyenlerin ilgili ve anlayışlı olması belirleyici olurken, kişisel faktörlerde kariyer hedefleri ve iş isteği aidiyeti etkilemektedir. Coğrafi-fiziki çevre faktörlerinde ise kampüsün konumu ve fiziki yapısı ile kurumun sunduğu imkanlar öne çıkmaktadır. Bu sonuçlar, üniversitelerin öğrencilerin aidiyet duygusunu güçlendirmek için çok boyutlu stratejiler geliştirmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Kurumsal aidiyet, üniversite öğrencileri, yükseköğretim.

Abstract

This study aims to examine the factors affecting university students' sense of institutional belonging with a qualitative approach. Using a phenomenological research design, it is aimed to gain an in-depth understanding of students' experiences of belonging. Semi-structured interviews were conducted with 76 students studying at Eskişehir Osmangazi University and the data obtained were analyzed using descriptive analysis method. The findings showed that the factors affecting students' institutional belonging were grouped under six main themes: Academic Factors, Social Factors, Cultural Factors, Emotional Factors, Personal Factors and Geo-physical Environment. Among academic factors, the attractiveness of the courses and the competence of the academics stand out, while club activities and the circle of friends play an important role in social factors. In cultural factors, social activities and cultural organizations reinforce the sense of belonging. In emotional factors, academics' being caring and understanding is decisive, while in personal factors, career goals and job aspirations affect belonging. In geographical-physical environment factors, the location and physical structure of the campus and the facilities offered by the institution stand out. These results emphasize that universities should develop multidimensional strategies to strengthen students' sense of belonging.

Keywords: Institutional belonging, university students, higher education.

1. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Giriş

Aidiyet, çeşitli yaşam alanlarında psikolojik refahı ve sosyal işlevselliği önemli ölçüde etkileyen temel insan ihtiyaçlarından birini temsil eder. Sosyal gruplar, fiziksel mekanlar ve kolektif deneyimlerle öznel nitelikte derin bağlantı hissi olarak aidiyet, insan gelişimi ve sosyal bütünleşme yönünden de temel unsurlardan birini oluşturmaktadır (Allen vd., 2024). Bu kavram, bireylerin içinde bulundukları sistemler tarafından desteklenen, birbiriyle ilişkili çok sayıda bileşenden ortaya çıkan dinamik bir psikolojik durum olarak kavramsallaştırılmıştır. Aidiyet, özünde kabul görme, değer görme, dahil olma ve daha büyük bir topluluğun veya kurumun ayrılmaz bir parçası olma algısını kapsar. Bu çok yönlü yapı, bireylerin ruh sağlığı, sosyal ilişkileri ve genel yaşam memnuniyeti üzerindeki derin etkisi nedeniyle disiplinler arasında ve çeşitli araştırma alanlarında büyük bir ilgi görmüştür (Baumeister ve Leary, 1995; Deci ve Ryan, 2000). Bu alanlardan biri de yükseköğretim olup yükseköğretim kurumları, üyelerine ya da mensuplarına, aidiyet duygusunun oluştuğu, sınındığı ve yeniden üretildiği özgül sosyal ve kurumsal bağlamlar sunar; dolayısıyla yükseköğretimde aidiyet, öğrenciler yönünden onların akademik başarısı, psikolojik iyi oluşu ve kuruma bağlılığı üzerinde belirleyici bir rol oynar (Tinto, 1993; Strayhorn, 2012).

Üniversiteler, öğrencilerin çok yönlü ilişkiler, akademik zorluklar ve kurumsal yapılar arasında gezindiği karmaşık sosyal ve akademik ekosistemleri temsil ettiğinden yükseköğretim bağlamında aidiyet, özel bir önem kazanmaktadır. Yükseköğretimde aidiyet, akademik ortamda “başkaları tarafından kabul edildiğini, saygı duyulduğunu, dahil edildiğini ve desteklendiğini” hissetmek olarak tanımlanmıştır (Goodenow ve Grady, 1993; Allen vd., 2024). Bu kavram, öğrencilerin akranları ve öğretim üyeleriyle kurdukları bağlantıları da içeren ancak bunlarla sınırlı olmayan, destek ve kabul duygusuyla desteklenen bir dizi boyutu kapsar (Slaten vd., 2018; Allen vd., 2024). Bu çok boyutlu kavram, kurumun saygın bir üyesi, diğer öğrenci ve personelin bir ortağı gibi hissetmenin yanı sıra akranlar ve eğitimcilerle anlamlı bağlantıların önemini yansıtmaktadır (Freeman vd., 2007; Pittman ve Richmond, 2008).

Yükseköğretimde kurumsal aidiyetin önemi yadsınamaz. Araştırmalar, öğrencilerin üniversite ortamına aidiyet duygusunun, akademik bağlılıkları, motivasyonları, devamlılık ve genel başarıları ile içsel olarak bağlantılı olduğunu tutarlı bir şekilde göstermiştir. Çalışmalar, aidiyetle ilişkili psikolojik faydaların, öğrenci devamlılığının ve öz yeterliliğin artması, akademik faaliyetlere aktif katılım gibi somut akademik sonuçlara nasıl dönüştüğünü ortaya koymuştur (Hausmann vd., 2007; Hoffman vd., 2002). Ayrıca, öğrencilerin aidiyet düzeyi arttıkça, derslere ve kurumsal faaliyetlere katılma olasılıkları da artmakta ve böylece genel üniversite deneyimleri zenginleşmektedir.

Kurumsal aidiyet, çoklu paydaşları ve sistemik faktörleri içeren karmaşık dinamikler aracılığıyla ortaya çıkar. Tematik analizler, yükseköğretimde aidiyeti karakterize eden dört temel boyut belirlemiştir: Bunlar; akranlara, personele ve kuruma bağlılık; kendini güvende ve toplumun bir parçası olarak hissetme; değer verilme ve kabul görme; çeşitliliği ve kapsayıcılığı benimseme. Bu boyutlar, üniversite ekosistemindeki çeşitli belirleyicilerden önemli ölçüde etkilenen çok yönlü bir olgu olarak aidiyetin bütünsel doğasını göstermektedir.

Aidiyetin öneminin giderek daha fazla kabul görmesine rağmen çok sayıda faktör, kurumsal aidiyeti karmaşık ve birbiriyle ilişkili şekillerde etkilemektedir. Araştırmalar, kurum genelindeki yaklaşımların, kapsayıcı ortamların, eğitimci uygulamalarının, hem eğitimciler hem de akranlarla kurulan kaliteli ilişkilerin öğrencilerin aidiyet duygusunu toplu olarak şekillendirdiğini göstermektedir. (McEwen vd., 2025). Diğer faktörler arasında öz-örgütlenme, bağlamsal unsurlar, bireylerin kurumsal çerçevede kendilerini algılamaları ve üyelerin bağlılık duygusu yer almaktadır. Ayrıca, eğitim yılı, algılanan adalet ve öğretim kadrosuyla ilişkiler, üniversite öğrencileri arasında aidiyetin belirleyicileri olarak tanımlanmıştır. Bu faktörler, literatürde belgelenmiş olsa da her birinin göreceli etkisi ve etkileşimleri tam olarak anlaşılamamıştır (Dost & Smith, 2023).

Kurumsal aidiyetin karmaşıklığı, öğrenci deneyimlerini ve sonuçlarını geliştirmek isteyen yükseköğretim kurumları için önemli zorluklar ortaya koymaktadır. Kritik sorunlar arasında farklı öğrenci gruplarının dışlanması, anlamlı bağlantılar için yetersiz fırsatlar ve yetersiz destek ilişkileri yer almaktadır. Bu zorluklar, çeşitli boyutların -akademik, sosyal, kültürel, coğrafi ve kişisel- toplu olarak öğrencilerin üniversitelere aidiyet duygusuna nasıl katkıda bulunduğuna veya bunu nasıl engellediğine dair incelikli bir anlayışa duyulan ihtiyacın altını çizmektedir.

Yükseköğretimde aidiyet üzerine yapılan önemli araştırmalara rağmen, öğrencilerin kurumsal aidiyete ilişkin perspektiflerinin kapsamlı bir şekilde anlaşılması, henüz yeterince gelişmemiştir. Mevcut araştırmaların çoğu, değerli olmakla birlikte öğrencilerin yaşadıkları deneyimlerin zenginliğini ve derinliğini tam olarak yakalayamayan nicel metodolojileri kullanmaktadır. Nitel yaklaşımlar, aidiyetin öznel doğasını keşfetmede belirgin avantajlar sunmakta ve öğrencilerin kurumsal ortamlarını nasıl algıladıkları, yorumladıkları ve yönlendirdikleri konusunda daha derin içgörüler sağlamaktadır. Allen ve diğerlerinin (2024) belirttiği gibi aidiyeti anlamak, öğrencilerin farklı üniversite bağlamlarındaki benzersiz deneyimlerine dikkat etmeyi gerektirir. Anlayıştaki eksiklikleri gidermek amacıyla, bu çalışmada öğrencilerin üniversitelere yönelik kurumsal aidiyetlerini etkileyen faktörleri araştırmak için nitel bir yaklaşım kullanılmıştır. Bu araştırma, öğrencilerin kendi anlatılarını ve bakış açılarını merkeze alarak kurumsal aidiyeti şekillendiren faktörlerin karmaşık etkileşimini aydınlatmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın spesifik olarak aşağıdaki hedefleri bulunmaktadır:

- Öğrencilerin üniversitelerine aidiyet duygusunu etkileyen temel faktörleri belirlemek.
- Akademik, sosyal, kültürel, coğrafi ve kişisel boyutların, bu aidiyet duygusuna nasıl katkıda bulunduğunu veya bunu nasıl engellediğini araştırmak.

Bu hedefler doğrultusunda çalışma, yükseköğretim kurumlarındaki kanıta dayalı uygulama ve politikaları bilgilendirebilecek ve nihayetinde öğrenci deneyimlerini, katılımını ve başarısını artırabilecek daha nitelikli bir kurumsal aidiyet anlayışına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Aidiyet Kavramının Tanımı

Aidiyet, bireyin bir topluluk, kurum veya sosyal grup içinde kendini değerli, kabul edilmiş ve bağlantılı hissetmesiyle tanımlanan çok boyutlu bir kavramdır. Türk Dil Kurumu'na göre aidiyet, "bağlı olma durumu; aitlik; merbutiyet" anlamına gelmektedir (TDK, 2025). Olcay ve ark. (2023) bağlılığı sevgi, saygı ve sadakat içeren yakınlık biçimleriyle tanımlarken aidiyet literatüründe bunun daha genişçe; duygusal bağ (emotional bond), sorumluluk ve özdeşleşme gibi alt bileşenleri kapsayan bir yapıya tekabül ettiği vurgulanmaktadır. Aidiyet, bağlı olunan nesneye göre (ör. ülke, spor kulübü, kurum) farklılaşmakla birlikte, bireylerin kuruma veya topluluğa yönelik duygusal bağlılık ve buna dayalı davranışsal tutarlılığını gösterir (Gündoğan, 2009). Örgütsel/kurumsal bağlamlarda ise aidiyet, çalışanın veya öğrencinin kurumun amaçlarına dönük angajmanı ve kuruma katkı sağlama eğilimini içerebilir. Bu çerçevede aidiyet hem içsel bir duygusal yakınlık hem de bu duygunun yol açtığı sorumluluk alma ve devamlılık gösteren davranışlarla (örneğin kuruma bağlılık, katılım ve sadakat) dışavurulur. Sonuç olarak, aidiyet bireyin sosyal ve kurumsal dünyasıyla kurduğu hem duygusal hem davranışsal bağın niteliğini yansıtan kapsamlı bir kavramsal çerçevedir (Gündoğan, 2009; Öksüz & İçi, 2024).

Yükseköğretimde Aidiyet Kavramsallaştırmaları

Yükseköğretim alanında aidiyet, erken dönem psikolojik çerçevelerden sosyal, kültürel ve kurumsal dinamikleri bütünlendiren çok boyutlu yapılara doğru evrilmiştir. Goodenow ve Grady'nin (1993) temel tanımı olan akademik ortamlarda "kişisel olarak kabul görme, saygı duyulma, dahil edilme ve desteklenme" hissine dayanan kavram, artık bireyler ve kurumsal yapılar arasındaki sistemik etkileşimleri vurgulamaktadır. Çağdaş bilim aidiyeti, sosyal normlar, kurumsal politikalar ve çevresel bağlamlar da dahil olmak üzere birbirine bağlı sistemler tarafından şekillendirilen dinamik, ortaya çıkan bir durum olarak konumlandırılmaktadır. Allen ve arkadaşları (2024) bu bağlamda dört temel boyut tanımlamaktadır: Bağlılık (akranlara, personele ve kurumlara), güvenlik ve topluluk üyeliği, değer ve kabul ile çeşitlilik ve kapsayıcılık. Bourdieu'nün (1986) sosyolojik merceği, aidiyeti, öğrencilerin hiyerarşik akademik ekosistemler içinde kimliklerini müzakere ettikleri sosyal sermaye ve kurumsallaşmış ilişkilerin bir ürünü olarak çerçeveyerek bunu daha da geliştirmektedir.

Aidiyeti Etkileyen Akademik ve Kurumsal Faktörler

Akademik ortamlar, müfredat tasarımı, fakülte katılımı ve kurumsal destek sistemleri aracılığıyla kurumsal aidiyeti önemli ölçüde şekillendirir. Araştırmalar, akademik desteğin (örneğin, erişilebilir fakülte mentorluğu) ve derslerin uygunluğunun daha güçlü aidiyetle ilişkili olduğunu göstermektedir (Hausmann vd., 2007). Buna karşılık, program yoğunluğu ve yetersiz akademik planlama öğrencilerin bağlılık duygusunu aşındırmaktadır (Freeman vd., 2007). Kapsayıcı notlandırma uygulamaları ve şeffaf iletişim gibi kurumsal politikalar, güven ve eşitliği teşvik ederek aidiyete daha fazla aracılık eder. Özellikle çalışmalar, kurumsal adaleti algılayan öğrencilerin daha yüksek aidiyet bildirdiklerini ve bunun da okulda kalma ve akademik devamlılıkla doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Hausmann vd., 2007).

Aidiyeti Üzerindeki Sosyal ve Kültürel Etkiler

Brown (2016), akran ilişkileri, öğrenci örgütlerine katılım ve kültürlerarası etkileşimin; ortak anlatılar ve müdahaleler yoluyla, özellikle marjinal grupların aidiyet mücadelelerini normalleştirerek, öğrencilerin topluluk duygusunu ve hem sosyal hem akademik uyumunu güçlendirdiğini göstermiştir. Müfredatta temsil ve farklı kimliklerin kurumsal olarak tanınması gibi kültürel faktörler yabancılaşmayı daha da azaltmaktadır (Pittman & Richmond, 2008). Ancak, birinci nesil öğrencilere yönelik yetersiz destek gibi dışlayıcı uygulamalar eşitsizlikleri daha da artırmakta ve kesişimsel yaklaşımlara duyulan ihtiyacın altını çizmektedir (Freeman vd., 2007).

Yükseköğretim Fiziksel, Coğrafi ve Çevresel Belirleyiciler

Fiziksel kampüs ortamı, erişilebilirlik, altyapı ve mekânsal tasarım yoluyla aidiyeti derinden etkiler. Kaynaklara yakınlık, ulaşım kolaylığı ve kapsayıcı tesisler (örneğin, cinsiyet ayrımı gözetmeyen alanlar) katılımı teşvik eder (Thomas & Jones, 2017). Tersine, parçalı kampüs düzenleri veya uzak konumlar öğrencileri, özellikle de işe gidip gelenleri izole eder (Thomas & Jones, 2017). Sınıf estetiği ve ortak kullanım alanları gibi çevresel faktörler de psikolojik konforu etkilemektedir; iyi tasarlanmış alanlar ile artan işbirliği ve duygusal güvenlik arasında bağlantı kuran çalışmalar mevcuttur (Matthews vd., 2011).

Kişisel ve Duygusal Faktörler

Aidiyet, kişisel motivasyon, kimlik uyumu ve duygusal dayanıklılık ile içsel olarak bağlantılıdır. Net kariyer hedefleri veya güçlü üniversite kimliği olan öğrenciler, bu faktörlerin onların akademik yolculuklarının algılanan uygunluğunu artırdığı için daha yüksek aidiyet sergilerler (Hoffman vd., 2002). Sahtecilik (imposter) sendromu veya sosyal kaygı gibi duygusal zorluklar, yetersiz temsil edilen grupları orantısız bir şekilde etkileyerek yabancılaşma duygularını artırır (Brown, 2016). Ruh sağlığı sonuçları da bu etkileşimi göstermekte olup kurumsal aidiyet stresi ve yalnızlığı azaltırken psikolojik refahı da desteklemektedir (Allen vd., 2024).

Literatür, aidiyetin akademik, sosyal, fiziksel ve bireysel faktörler tarafından şekillendirilen çok yönlü bir yapı olduğunun altını çizmektedir. Alana niceliksel çalışmalar hakim olsa da - aidiyet ile okulda kalma veya not ortalaması gibi sonuçlar arasındaki korelasyonları ortaya koyan - öğrencilerin yaşadıkları deneyimlere ilişkin niteliksel içgörüler seyrek kalmaktadır. Mevcut boşluklar arasında, marjinalleştirilmiş öğrencilerin kurumsal yapılarda nasıl gezindikleri ve coğrafi kısıtlamaların kimlik temelli zorluklarla nasıl kesiştiğinin sınırlı şekilde araştırılması yer almaktadır. Bu çalışma, öğrenci anlatılarını merkeze alarak bu eksiklikleri gidermekte, böylece teorik çerçeveleri zenginleştirmekte ve bütünsel müdahaleleri bilgilendirmektedir. Araştırma, nitel sorgulamaya öncelik vererek, nicel metodolojilerin gözden kaçırabileceği faktörlerin nüanslı etkileşimini aydınlatmayı ve nihayetinde yükseköğretimde eşitlik merkezli uygulamaları geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Yöntem

Bu çalışmada, öğrencilerin üniversiteye bağlılıklarını incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yaklaşım benimsenmiştir (Creswell & Poth, 2016). Fenomenoloji, bir olguyu deneyimleyen bireylerin bu deneyime attettikleri anlamları ve öznel yaşantılarını anlamaya odaklanır (Moustakas, 1994). Bu bağlamda, öğrencilerin üniversiteye bağlılık deneyimlerinin öznel anlamlarını ve bu deneyimlerin temel unsurlarını ortaya çıkarmak hedeflenmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2018).

Araştırma Deseni

Bu çalışmada, betimsel fenomenolojik araştırma deseni kullanılmıştır. Betimsel fenomenoloji, deneyimi doğrudan betimlemeye ve deneyimin özünü ortaya çıkarmaya odaklanır (Giorgi, 2009). Bu çerçevede, öğrencilerin üniversiteye bağlılık deneyimlerini ayrıntılı bir şekilde betimlemek ve bu deneyimlerin ortak temalarını belirlemek amaçlanmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu oluşturulurken amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örneklem kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, araştırmanın amaçlarına uygun olarak belirli özellikleri taşıyan bireylerin seçilmesini içerir (Patton, 2014). Kolay ulaşılabilir örneklem ise, araştırmacının çalışma grubunu belirlerken ulaşılabilir ve gönüllü katılımcıları tercih etmesini ifade eder (Büyüköztürk vd., 2015). Araştırma kapsamında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde farklı fakültelerde öğrenim gören 76 öğrenci seçilmiştir. Fakülte ve bölüm çeşitliliği gözetilerek örneklemin heterojen yapısı sağlanmaya çalışılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanmasında beş sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, araştırmacıya belirli konular hakkında derinlemesine bilgi edinme imkanı sunarken, katılımcılara da kendi deneyimlerini serbestçe ifade etme olanağı sağlar (Yıldırım & Şimşek, 2018). Görüşme formunda yer alan sorular, literatür taraması ve uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır. Görüşme soruları aşağıdaki gibidir:

1. Sizin için “üniversiteye bağlılık” ne anlama geliyor?
2. Üniversiteye bağlılığınıza etki eden faktörler hakkında neler söyleyebilirsiniz? Aidiyet/bağlılık duygunuzu etkileyen faktörler nelerdir?
3. Üniversite kültürü (fiziksel yapı, coğrafi özellikler, kültürel geziler, sergiler, semboller, törenler gibi) üniversiteye olan bağlılığınızı nasıl etkilemektedir?
4. Kendinizi üniversitenize bağlı hissetmenizi engelleyen unsurlar, bağlılığınızı sürdürmede karşılaştığınız zorluklar nelerdir?
5. Üniversitenize yönelik daha güçlü bir bağlılık duygusu hissetmek için neler önerirsiniz?

Veri Toplama Süreci

Veriler, hem yüz yüze hem de çevrimiçi (Google Forms) olarak toplanmıştır. Yüz yüze görüşmeler, katılımcıların uygun olduğu zamanlarda ve gizliliğin sağlanabileceği ortamlarda gerçekleştirilmiştir. Çevrimiçi görüşmeler ise, özellikle kampüse ulaşım zorluğu yaşayan veya yüz yüze görüşmeye vakti olmayan öğrenciler için alternatif bir seçenek sunmuştur. Katılımcılara ulaşım, fakülte ve bölüm WhatsApp grupları üzerinden duyurular yapılarak

kolaylaştırılmıştır. Her katılımcıya araştırma hakkında detaylı bilgi verilmiş ve gönüllü katılım ilkesine uyulmuştur. Ayrıca, katılımcıların kimliklerinin gizli tutulacağı ve verilerin yalnızca araştırma amaçlı kullanılacağı konusunda gizlilik güvencesi verilmiştir (Creswell & Poth, 2016).

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Betimsel analiz, elde edilen verilerin özetlenmesini, yorumlanmasını ve anlamlı bir şekilde sunulmasını içerir (Ridder, 2014). Verilerin analiz sürecinde aşağıdaki adımlar izlenmiştir:

Verilerin Transkript Edilmesi: Katılımcının ifadelerini eksiksiz ve doğru bir şekilde yansıtmak şeklinde hazırlanmıştır.

Kodlama: Transkriptler okunarak anlamlı bölümler belirlenmiş ve bu bölümler; sosyal, kültürel faktörler, akademik/ eğitim kalitesi, akademik/akademisyen yeterliliği, duygusal ve kişisel/kariyer faktörleri, coğrafi-fiziki ve kurumsal faktörler olmak üzere altı ana kategori altında kodlanmıştır. Kodlama sürecinde, her bir kategoriye ait alt kodlar da oluşturulmuştur.

Kategorilerin Oluşturulması: Kodlar arasındaki benzerlikler ve farklılıklar dikkate alınarak, daha geniş temalar ve kategoriler oluşturulmuştur. Bu kategoriler, öğrencilerin üniversiteye bağlılık algılarını etkileyen temel faktörleri temsil etmektedir.

Güvenirlilik ve Geçerlik: Kodlar iki bağımsız araştırmacı tarafından oluşturulmuş ve yüksek düzeyde uyum sağlanmıştır (Miles & Huberman, 1994). Kodların sıklığı belirlenmiş ve katılımcıların özgün ifadeleriyle zenginleştirilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, öğrencilerin üniversiteye bağlılık algılarını etkileyen faktörler, altı ana tema altında incelenmiştir: Bu temalar; Akademik Faktörler, Sosyal Faktörler, Kültürel Faktörler, Duygusal Faktörler, Kişisel Faktörler ve Coğrafi-Fiziki Çevre başlıklarından oluşmaktadır.

Tablo 1

Tüm Temaların Frekansları

Tema	Frekans (f)
Akademik Faktörler	36
Sosyal Faktörler	24
Kültürel Faktörler	36
Duygusal Faktörler	15
Kişisel Faktörler	14
Coğrafi-Fiziki Çevre	18

Akademik Faktörler

Akademik faktörler, öğrencilerin üniversiteye bağlılık algılarını önemli ölçüde etkileyen unsurlar olarak belirlenmiştir. Tablo 2’de görüleceği üzere, derslerin ilgi çekici olması ve akademisyenlerin yeterlilikleri, en sık bahsedilen kodlar arasındadır. Öğrenciler, derslerin ilgi çekici ve eğlenceli olmasıyla birlikte akademisyenlerin etkili ders anlatımının, rehberlik ve geri bildirimlerinin, kendilerini üniversitenin bir parçası olarak hissetmelerini sağladığını vurgulamışlardır.

Tablo 2

Akademik Faktörler Teması ve Alt Kategorileri

Tema	Kodlar	Frekans (f)
Eğitimin Kalitesi	Derslerin verimli geçmesi, ilgi çekici ve eğlenceli olması	12
Akademik Program / Planlama	Ders saatlerinin planlanma zorlukları, akademik planlama eksiklikleri ve yoğun program-güncel olmayan içerikler.	9
Akademisyenlerin Yeterlilikleri	Etkili ders anlatımı, rehberlik ve geri bildirim	15

Bu bulgu, eğitim kalitesinin ve sunulan akademik ortamın öğrencilerin üniversiteye olan aidiyet duygusunu önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Öğrenciler, ilgi duydukları alanlarda kendilerini geliştirme fırsatı buldukça kuruma olan bağlılıklarının arttığını ifade etmişlerdir. K42 “Üniversiteye bağlılığımı etkileyen birkaç önemli faktör var. Öncelikle, okulun sunduğu akademik ortam ve eğitim kalitesi benim için çok önemli. Sevdiğim ve ilgi duyduğum alanlarda kendimi geliştirme fırsatı buldukça okula olan bağlılığım da artıyor.” Şeklinde ifade etmiştir.

Öte yandan, akademik programın düzenlenmesi öğrencilerin aidiyet duygusunu artırmak için önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. K28 “Öğretmenlerle yaşadığım olumsuzluklar ve derslerin zorluğu bağlılığımı olumsuz anlamda etkiliyor” şeklinde ifade etmiştir. Ayrıca, öğrenciler akademisyenlerin sadece ders anlatımındaki yeterliliklerinin değil, aynı zamanda öğrencilere karşı olan yaklaşımlarının da önemli olduğunu vurgulamışlardır. K41, “Bağlılığımı etkileyen faktör hocaların samimiyetidir. Hocaların kızmadan öğrencileri dinlemesi ve yanlış yaptıklarında yüzlerine vurmayıp nazik bir dille uyarması diyebilirim” şeklinde belirtmiştir. Bu ifade, akademisyenlerin ilgili ve anlayışlı olmasının öğrencilerin aidiyet duygusunu güçlendirdiğini göstermektedir.

Sosyal Faktörler

Sosyal faktörler, öğrencilerin üniversiteye bağlılığını güçlendiren önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Tablo 3’te görüleceği üzere, kulüp çalışmaları/ öğrenci dernekleri ve arkadaş çevresi, öğrencilerin sosyalleşmelerini ve üniversiteye olan bağlılıklarını artıran temel faktörler olarak belirlenmiştir. Öğrenciler, kulüpler ve arkadaşlıkların üniversite deneyimlerini zenginleştirdiğini ve bağlılıklarını pekiştirdiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 3

Sosyal Faktörler Teması ve Alt Kategorileri

Tema	Kodlar	Frekans (f)
Kulüp Çalışmaları/Öğrenci Dernekleri	Öğrenci kulüplerinde aktif rol almak, etkinliklere katılmak, yeni insanlarla tanışmak.	14
Arkadaş Çevresi	Üniversitedeki arkadaşlık ilişkileri, sosyal destek, birlikte vakit geçirme.	10

K40, “Sevdiğim arkadaşlarımla vakit geçirmek, öğrenci dostu hocalardan ders almak, geleceğe dair kurduğum hayallerim, okuduğum bölüme ilgi duymam, üniversite içerisinde gerçekleştirilen etkinlikler ile sosyalleşmek üniversiteye bağlılığımı artırıyor ve motivasyonumu yükseltiyor,” şeklinde belirtmiştir. Bu ifade, sosyal etkileşimlerin ve arkadaşlık bağlarının öğrencilerin üniversite deneyimini zenginleştirdiğini ve bağlılıklarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

K67, “Beni üniversiteye bağlayan, daha doğrusu şehre bağlayan faktör muhtemelen arkadaşlarımdır. Dönem başı ortalama 9 dersten 2’sinde de eğlenerek vakit geçirdiğim için onlar da beni bağlıyor üniversiteye,” şeklinde belirtmiştir. Bu alıntı, arkadaş çevresinin sadece üniversiteye değil, aynı zamanda şehre olan bağlılığı da artırdığını ve bu durumun öğrencilerin genel memnuniyetini yükselttiğini ortaya koymaktadır.

Öğrenciler, kulüp faaliyetlerine katılarak yeni insanlar tanıma ve ilgi alanlarını paylaşma fırsatı bulduklarını, bu sayede üniversiteye daha çok bağlandıklarını ifade etmişlerdir. Kulüpler, öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmelerine ve kendilerini ifade etmelerine olanak sağlayarak, aidiyet duygusunu güçlendiren önemli bir platform olarak görülmektedir.

Kültürel Faktörler

Kültürel faktörler, öğrencilerin üniversiteye bağlılık algılarını pekiştiren unsurlar olarak ortaya çıkmıştır. Tablo 4’te görüleceği üzere sosyal ve kültürel etkinlikler (törenler, şenlikler, festivaller, konferanslar, geziler vb.) öğrencilerin kendilerini daha fazla ait hissetmelerini sağlayan faktörler olarak belirlenmiştir.

Tablo 4

Kültürel Faktörler Teması ve Alt Kategorileri

Tema	Kodlar	Frekans (f)
Sosyal Etkinlikler (törenler, şenlikler, festivaller vb.)	Üniversitede düzenlenen törenler, şenlikler, festivaller ve diğer sosyal etkinlikler	20
Kültürel Etkinlikler (konferanslar, geziler vb.)	Üniversitede düzenlenen konferanslar, geziler, sergiler ve diğer kültürel etkinlikler	16

Öğrenciler, bu tür etkinliklerin kampüs ortamını daha eğlenceli hale getirdiğini ve bağlılıklarını artırdığını belirtmiştir. K33: “Üniversitenin fiziksel yapısı, kampüs ortamı, düzenlenen kültürel etkinlikler, geziler ve sergiler gibi faktörler, burada kendimi daha fazla ait hissetmemi sağlıyor ve üniversiteye olan bağlılığımı güçlendiriyor. Ayrıca, üniversitenin sembolleri ve törenleri de aidiyet duygumu pekiştiriyor” şeklinde belirtilmiştir. Bu tür etkinliklerin düzenlenmesi, öğrencilerin arkadaşlarıyla geçirdiği vakti artırmakta ve fakülteyi daha çok sevilir hale getirebilmektedir. K35 “Bu tür etkinlikler ve törenlerin düzenlenmesi, kampüste arkadaşlarımla geçirdiğim vakti artırır. Özellikle gezilerin düzenlenmesiyle fakülte daha çok sevilir hale gelebilir” ifadesi bunu doğrulamaktadır.

Öğrenciler, kültürel etkinliklere katılarak yeni deneyimler yaşamının ve bilgi sahibi olmanın kendilerini mutlu ettiğini ve üniversiteye olan bağlılıklarını artırdığını dile getirmişlerdir. K40 “Elbette olumlu etkiliyor üniversiteye sadece meslek sahibi olmak için gelmedim bu nedenle kültürel açıdan bilgi sahibi olmak, yeni deneyimler yaşamak beni mutlu ediyor ve üniversiteye bağlılığımı artırıyor” şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğrenciler, ne kadar çok etkinlik düzenlenirse ve aktif olarak katılırlarsa okullarının bir bireyi olarak varlıklarını göstereceğini ve bağlılıklarının artacağını belirtmişlerdir (K46 “Ne kadar çok etkinlik düzenlenirse ve öğrenciler aktif olarak katılırsa okullarının bir bireyi olarak varlıklarını gösterirler ve bağlılıkları artar”).

Duygusal Faktörler

Duygusal faktörler, öğrencilerin üniversiteye bağlılık algılarını etkileyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Tablo 5’te görüleceği üzere, akademisyenlerin ilgili ve anlayışlı olması, öğrencilerin aidiyet duygusunu güçlendiren temel faktörler olarak belirlenmiştir.

Tablo 5

Duygusal Faktörler Teması ve Alt Kategorileri

Tema	Kodlar	Frekans (f)
Akademisyenlerin ilgili ve anlayışlı olması	Akademisyenlerin öğrencilere karşı ilgili, anlayışlı ve destekleyici olması	10
Akademisyenlerin rehberliği ve desteği	Akademisyenlerin öğrencilere kariyer planlaması, ders seçimi ve diğer konularda rehberlik etmesi ve destek olması.	5

Hocaların samimiyeti ve nazik yaklaşımının öğrencilerin kendilerini daha bağlı hissetmelerini sağladığını vurgulamışlardır (K41: “Bağlılığımı etkileyen faktör hocaların samimiyetidir. Hocaların kızmadan öğrencileri dinlemesi ve yanlış yaptıklarında yüzlerine vurmayıp nazik bir dille uyarması diyebilirim”). Bununla birlikte akademisyenlerin öğrencilere rehberlik etmesi ve destek olması da öğrencilerin aidiyet duygusunu güçlendiren önemli bir faktör olarak belirlenmiştir. K40 “Sevdiğim arkadaşlarımla vakit geçirmek, öğrenci dostu hocalardan ders almak, geleceğe dair kurduğum hayallerim, okuduğum bölüme ilgi duymam, üniversite içerisinde gerçekleştirilen etkinlikler ile sosyalleşmek üniversiteye bağlılığımı artırıyor ve motivasyonumu yükseltiyor” şeklinde görüş bildirmiştir.

Kişisel Faktörler

Kişisel faktörler, öğrencilerin üniversiteye bağlılıklarını şekillendiren unsurlar olarak belirlenmiştir. Tablo 6’da görüleceği üzere, kariyer hedefleri ve iş isteği, öğrencilerin bağlılıklarını etkileyen önemli faktörler olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 6

Kişisel Faktörler Teması ve Alt Kategorileri

Tema	Kodlar	Frekans (f)
Kariyer	Öğrencinin gelecekteki kariyer planları ve hedefleri	9
İş İsteği	Öğrencinin mezun olduktan sonra iş bulma isteği ve beklentisi	5

K27’de “Kendi işimle alakalı bağlılığım var. Gelecekte öğretmen olarak çalışacağım için katkısının olacağına inanıyorum” ifadesi yer alırken, K53 “Mezun olmak istediğim için bağlıyım.” şeklinde, öğrenciler kişisel hedefleri ve

iş bulma istekleriyle üniversite aidiyetini şekillendirdiklerini belirtmişlerdir. Bu bulgu, kişisel faktörler kapsamında kariyer ve iş odaklı motivasyonların öğrencilerin aidiyet algısında önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Öğrenciler, “eğitim sürecinde edindiği bilgilerin ve deneyimlerin, mesleki gelişimlerine katkı sağladığı için üniversiteleri ile aralarındaki bağı güçlendirdiğini dile getirmişlerdir” (K48).

Coğrafi-Fiziki Çevre

Coğrafi-fiziki çevre faktörleri de öğrencilerin üniversiteye bağlılıklarını etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır. Tablo 7’de görüleceği üzere, kampüsün konumu ve fiziki yapısı ile kurumun sunduğu imkanlar, öğrencilerin bağlılıklarını etkileyen önemli faktörler olarak belirlenmiştir.

Tablo 7

Coğrafi-Fiziki Çevre Teması ve Alt Kategorileri

Tema	Kodlar	Frekans (f)
Kampüsün konumu ve fiziki yapısı	Üniversitenin bulunduğu yerin ulaşım kolaylığı, güvenliği, çevresel güzelliği ve sosyal imkanları	10
Kurumun sunduğu imkanlar	Kütüphane, laboratuvar, yurt, yemekhane, spor tesisleri gibi olanaklar	8

Öğrenciler, “kampüsün ulaşım açısından rahat olması ve sosyal aktiviteler açısından zengin olması durumunda kendilerini daha bağlı hissettiklerini belirtmişlerdir” (K33). Ayrıca, kampüsün çevresel güzelliği ve ağaçların budanma biçimi gibi detayların bile okula farklı bir hava kattığını ve öğrencilerin kampüste daha fazla vakit geçirmek istemelerine neden olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum, kampüs ortamının öğrencilerin aidiyet duygusu üzerindeki önemini vurgulamaktadır.

Sonuçlar, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmanın sonuçları, öğrencilerin üniversiteye bağlılıklarını etkileyen faktörlerin karmaşık ve çok boyutlu doğasını açıkça ortaya koymaktadır. Bulgular, öğrencilerin aidiyet duygusunu şekillendiren akademik, sosyal, kültürel, duygusal, kişisel ve coğrafi-fiziki faktörlerin etkileşimini detaylı bir şekilde incelemiştir. Elde edilen sonuçlar, literatürdeki mevcut bilgilerle uyumlu olmakla birlikte, öğrencilerin öznel deneyimlerini ve bakış açılarını merkeze alarak önemli katkılar sunmaktadır (Goodenow & Grady, 1993; Hausmann et al., 2007; Tinto, 1975).

Akademik faktörler, öğrencilerin üniversiteye bağlılık duygusunu önemli ölçüde etkilemektedir. Özellikle, derslerin ilgi çekici olması ve akademisyenlerin yeterlilikleri, öğrencilerin aidiyet duygusunu güçlendiren temel unsurlar olarak belirlenmiştir (Freeman et al., 2007). Öğrenciler, derslerin ilgi çekici ve eğlenceli olmasıyla birlikte akademisyenlerin etkili ders anlatımı, rehberlik ve geri bildirimiyle kendilerini üniversitenin bir parçası olarak hissetmektedir. Bu bulgu, eğitim kalitesinin ve akademisyenlerin öğrencilere karşı tutumlarının, öğrencilerin bağlılık algısını nasıl şekillendirdiğini açıkça göstermektedir. Öte yandan akademik programın düzensiz olması, ders içeriklerinin güncel olmaması ve ders programlarının yoğun olması gibi sorunlar, öğrencilerin aidiyet duygusunu olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum, akademik programların düzenlenmesi, içeriklerin güncellenmesi ve öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesinin, öğrencilerin bağlılık duygusunu artırmak için kritik bir adım olduğunu vurgulamaktadır. Bu noktada üniversite yönetimlerinin öğrencilerin geri bildirimlerini dikkate alarak akademik programları sürekli güncelleyip iyileştirmesi gerekmektedir.

Sosyal faktörler, öğrencilerin üniversiteye bağlılığını güçlendiren önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Özellikle kulüp çalışmaları, öğrenci dernekleri ve arkadaş çevresi, öğrencilerin sosyalleşmelerini ve üniversiteye olan bağlılıklarını artıran temel faktörler olarak belirlenmiştir (Brown, 2016; Pittman & Richmond, 2008). Öğrenciler, kulüpler ve arkadaşlıkların üniversite deneyimlerini zenginleştirdiğini, sosyal destek sağladığını ve aidiyet duygusunu pekiştirdiğini ifade etmişlerdir. Bu sonuç, sosyal etkileşimlerin ve arkadaşlık bağlarının öğrencilerin üniversite deneyimini zenginleştirdiğini ve bağlılıklarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Kültürel faktörler, öğrencilerin üniversiteye bağlılık algılarını pekiştiren unsurlar olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle sosyal ve kültürel etkinlikler (törenler, şenlikler, festivaller, konferanslar, geziler vb.), öğrencilerin kendilerini daha fazla ait hissetmelerini sağlayan faktörler olarak belirlenmiştir (Tinto, 1975). Bu bulgu, sosyal-kültürel etkinliklerin kampüs ortamını daha eğlenceli hale getirdiğini, öğrencilerin sosyalleşmelerine katkıda bulunduğunu ve üniversiteye olan bağlılıklarını artırdığını göstermektedir.

Duygusal faktörler, öğrencilerin üniversiteye bağlılık algılarını etkileyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Özellikle, akademisyenlerin ilgili ve anlayışlı olması, öğrencilerin aidiyet duygusunu güçlendiren temel faktörler olarak belirlenmiştir (Hoffman et al., 2002). Öğrenciler, hocaların samimiyeti, nazik yaklaşımı ve öğrencilere

gösterdiği ilgi sayesinde kendilerini daha değerli ve üniversitenin bir parçası olarak hissetmektedir. Bu bulgu, akademisyenlerin öğrencilere karşı tutumlarının, öğrencilerin bağlılık algısını nasıl şekillendirdiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Kişisel faktörler, öğrencilerin üniversiteye bağlılık algılarını şekillendiren unsurlar olarak belirlenmiştir. Özellikle, kariyer hedefleri ve iş isteği, öğrencilerin bağlılıklarını etkileyen önemli faktörler olarak ortaya çıkmıştır (Bean & Metzner, 1985). Öğrenciler, kariyer planları, mesleki gelişim hedefleri ve iş bulma isteği ile üniversiteye olan aidiyetlerini ilişkilendirmektedir. Bu bulgu, kişisel hedeflerin ve iş bulma isteğinin, öğrencilerin aidiyet algısında önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Coğrafi-fiziki çevre faktörleri, öğrencilerin üniversiteye bağlılık algılarını etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır. Özellikle, kampüsün konumu ve fiziki yapısı, öğrencilerin bağlılıklarını etkileyen önemli faktörler olarak belirlenmiştir (Thomas & Jones, 2017). Öğrenciler, kampüsün ulaşım kolaylığı, güvenliği, çevresel güzelliği ve sosyal imkanları gibi unsurların kendilerini daha bağlı hissettirdiğini belirtmiştir. Bu bulgu, kampüs ortamının, öğrencilerin aidiyet duygusu üzerindeki önemini vurgulamaktadır.

Bu çalışmanın bulguları, üniversite yönetimlerinin öğrencilerin bağlılığını ve aidiyet duygusunu güçlendirmek için kapsamlı ve çok boyutlu stratejiler geliştirmesi gerektiğini göstermektedir. Akademik programların düzenlenmesi, sosyal ve kültürel etkinliklerin artırılması, akademisyenlerin öğrencilere karşı tutumlarının iyileştirilmesi, kampüs ortamının güzelleştirilmesi ve öğrencilere yönelik destek hizmetlerinin sunulması gibi adımlar, öğrencilerin aidiyet duygusunu güçlendirebilir.

Bu çalışma, nitel bir araştırma olarak öğrencilerin kendi seslerini ve deneyimlerini merkeze aln bir çalışma olması yönüyle üniversite yönetimlerinin öğrencilerin çeşitli ihtiyaçlarını karşılayacak kapsamlı stratejiler geliştirmesine katkıda bulunabilir. Ancak bir çok çalışma gibi bu çalışmanın da bazı sınırlılıkları vardır. Öncelikle bu çalışmanın sonuçları, belirli bir üniversite bağlamına özgü olup, farklı bölge ve üniversitelerde, farklı öğrenci gruplarında benzer sonuçların elde edilip edilmeyeceği belirsizdir. Ayrıca, bu çalışmada kullanılan örneklem büyüklüğü sınırlı olup daha geniş bir örneklemle yapılacak çalışmalar, sonuçların genellenebilirliğini artırabilir.

Gelecekte konuyla ilgili yapılacak araştırmalar, farklı üniversitelerde ve farklı öğrenci gruplarında bu faktörlerin nasıl değiştiğini inceleyerek daha geniş bir perspektif sunabilir. Ayrıca, bu bulguların ışığında, üniversite yönetimlerinin öğrencilerin aidiyet duygusunu güçlendirmek için daha etkili politikalar ve uygulamalar geliştirmesine yardımcı olabilecek deneysel çalışmalar yapılabilir. Sonuç olarak bu çalışma, öğrencilerin üniversiteye bağlılığını etkileyen faktörlerin karmaşıklığını ve çok boyutluluğunu vurgulayarak üniversite yönetimlerine öğrencilerin ihtiyaçlarına duyarlı ve kapsamlı stratejiler geliştirme konusunda önemli ipuçları sunmaktadır.

Kaynakça

- Allen, K., Slaten, C., Hong, S., Lan, M., Craig, H., May, F., & Counted, V. (2024). Belonging in higher education: A twenty-year systematic review. *Journal of University Teaching and Learning Practice*, 21(5).
- Bean, J. P., & Metzner, B. S. (1985). A conceptual model of nontraditional undergraduate student attrition. *Review of Educational Research*, 55(4), 485-540.
- Bourdieu, P., & Wacquant, L. J. D. (1992). *An invitation to reflexive sociology*. University of Chicago Press.
- Brown, L. N. (2016). *Narratives of belonging amongst students at a historically White University* (Doctoral dissertation, Stellenbosch: Stellenbosch University).
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2016). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches (4th ed.)*. SAGE Publications.
- Dost, G., & Mazzoli Smith, L. (2023). Understanding higher education students' sense of belonging: a qualitative meta-ethnographic analysis. *Journal of Further and Higher Education*, 47(6), 822-849.
- Freeman, T. M., Anderman, L. H., & Jensen, J. M. (2007). Sense of belonging in college freshmen at the classroom and campus levels. *The Journal of Experimental Education*, 75(3), 203-220.
- Giorgi, A. (2009). *The descriptive phenomenological method in psychology: A modified Husserlian approach*. Duquesne University Press.
- Goodenow, C., & Grady, K. E. (1993). The relationship of school belonging to adolescent academic motivation: An examination of race and ethnic differences. *Journal of Experimental Education*, 62(1), 60-71.

- Gündoğan, T., & Müdürlüğü, İ. K. G. (2009). *Örgütsel Bağlılık: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Uygulaması*. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü, 31-61.
- Hausmann, L. R. M., Schofield, J. W., & Woods, R. L. (2007). Sense of belonging as a predictor of intentions to persist among African American and White first-year college students. *Research in Higher Education*, 48(7), 803–839.
- Hoffman, M., Richmond, J., Morrow, J., & Salomone, K. (2002). Investigating “sense of belonging” in first-year college students. *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*, 4(3), 227–256.
- Landis, J. R., & Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33(1), 159–174.
- Matthews, K. E., Andrews, V., & Adams, P. (2011). Social learning spaces and student engagement. *Higher Education Research & Development*, 30(2), 105-120.
- McEwen, C., Mueller, B., Trede, F., Archer, B., & Zappia, M. (2025). Advancing inclusive practices in higher education: possibilities and limitations of a social justice professional development course. *Studies in Continuing Education*, 47(2), 457–473.
- Moustakas, C. (1994). *Phenomenological research methods*. SAGE Publications.
- ÖKSÜZ, Y., & Adem, İ. C. İ. (2024). İlköğretim Okulları Yöneticilerinin Örgütsel Bağlılık Düzeyleri İle Ertelemecilik Davranışları Arasındaki İlişki. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(5 Issue 4), 161-182.
- Olçay, E., Alpboğa, R., Açar, M.S., Karaman, S. Çelik, S. & Deniz, İ. (2023). “Örgütsel Bağlılık Kavramı ve Kuramlarına Genel Bir Bakış”, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(62):2558-2569.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods (4th ed.)*. SAGE Publications.
- Pittman, L. D., & Richmond, A. (2008). University belonging and friendship quality: Links to psychological adjustment during the transition to college. *The Journal of Experimental Education*, 76(4), 343–362.
- Ridder, H. G. (2014). *Qualitative Data Analysis. A Methods Sourcebook 3rd Edition*. SAGE Publications.
- Strayhorn, T. L. (2012). *College students' sense of belonging: A key to educational success for all students*. Routledge.
- Thomas, L., & Jones, R. (2017). *Student engagement in the context of commuter students*. London: The Student Engagement Partnership (TSEP).
- Tinto, V. (1975). Dropout from higher education: A theoretical synthesis of recent research. *Review of Educational Research*, 45(1), 89-125.
- Türk Dil Kurumu. (2025). <https://sozluk.gov.tr> adresinden alınmıştır.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Seçkin Yayıncılık.